

Zygmunt Ślusarski

Wczesnośredniowieczne znaleziska na Zamku Lubelskim

Rocznik Lubelski 9, 423-425

1966

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rzewskiego, oddział AK Tadeusza Kurcewicza — „Podkowy” w lasach zamojskich. W tym dziale pokazany został nie tylko wysiłek zbrojny, ale w szerokim wyborze prasa konspiracyjna m. in. „Armia Ludowa”, „Wyzwolenie”, „Rada Narodowa”, „Wola Ludu”, „Wola Chłopska”, a nawet *Pieśni oddziałów partyzanckich Zamojszczyzny*. Pokazane zostały także dokumenty niemieckie, meldunki żandarmerii o działalności partyzantów, sprawozdania starostów o terenach zagrożonych „bandami”. W sumie dział ten dał obraz ruchu oporu ludności polskiej przeciw okupantowi. W małym stopniu wyeksponowano znaczenie większych walk partyzanckich w Lasach Parczewskich, Lasach Janowskich, Puszczy Solskiej i rolę niektórych oddziałów partyzanckich oraz współpracę z partyzantką radziecką.

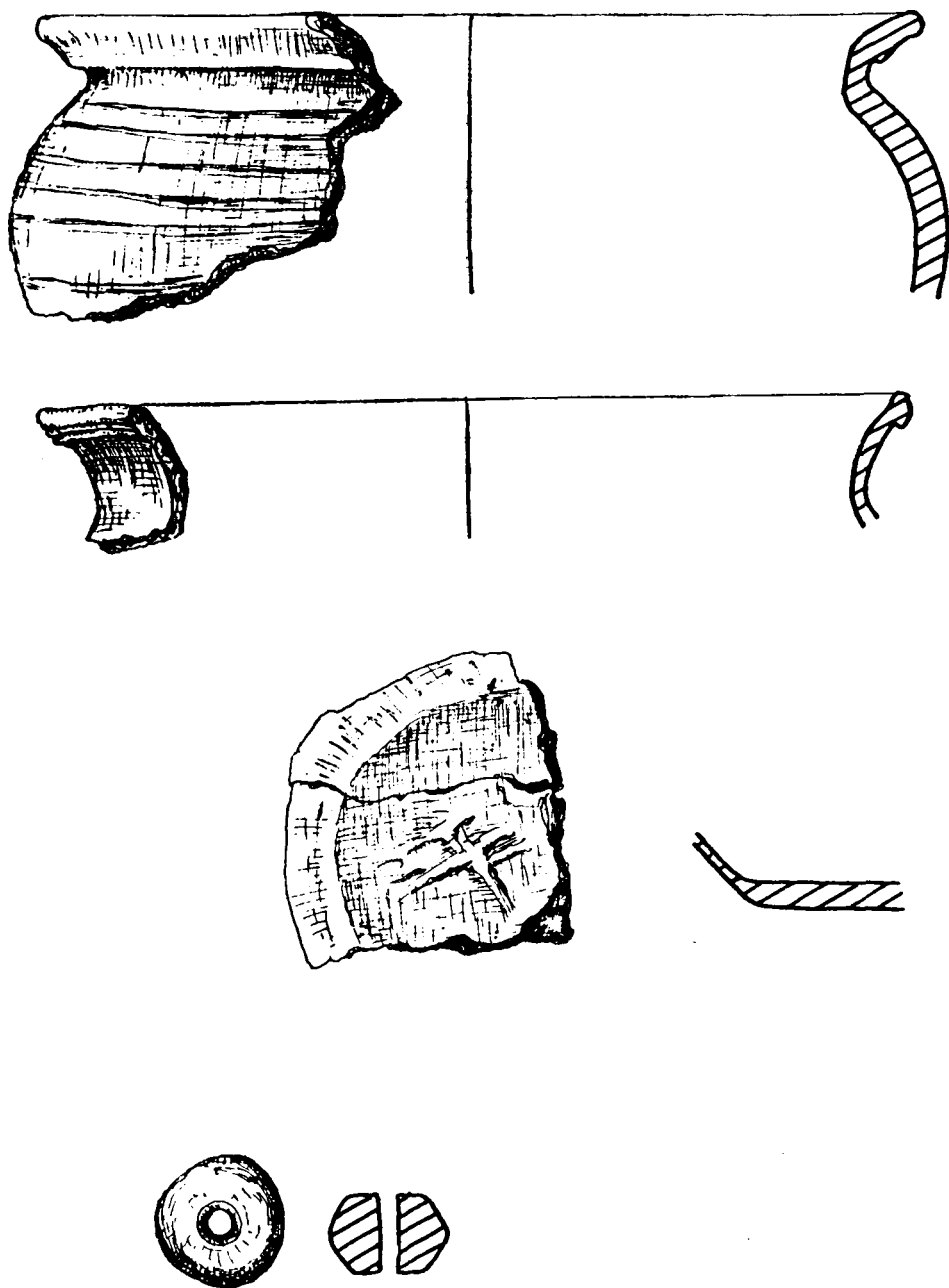
Wystawa kończyła się działem *Początki władzy ludowej*. Na pierwszym planie umieszczony został manifest PKWN z 22 lipca 1944 roku, zapowiadający podstawowe reformy społeczne, gospodarcze, polityczne i kulturalne. Znalazły się tu odezwy z apelami do oddziałów AK i BCh o wstępowanie do Wojska Polskiego, wezwania do nauczycieli, aby przystąpili do pracy w dniu 1 września, obwieszczenia o przejęciu pełni władzy przez Wojewódzką Radę Narodową. Ukazano wreszcie przebieg realizacji reformy rolnej na tym terenie, jako symbol i skrót dwuwiekowej walki chłopów lubelskich o tę ziemię.

Wystawę w całości ocenić należy bardzo pozytywnie, nie tylko za sam pomysł i jej charakter, ale za staranny, zróżnicowany i barwny zestaw materiałów dokumentalnych. Jest to niewątpliwie zasługa organizatorów i osób odpowiedzialnych za dobór materiałów. Przez zorganizowanie tej ekspozycji Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Lublinie włączyło się godnie w końcowe obchody tysiącletnich dziejów naszego państwa.

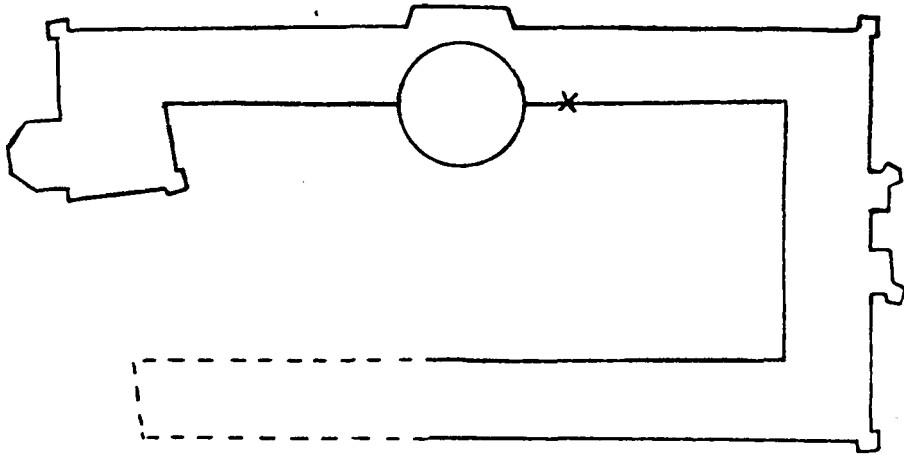
Albin Kopruckowiak

WCZESNOŚREDNIOWIECZNE ZNALEZISKA NA ZAMKU LUBELSKIM

W czasie prac remontowych prowadzonych przez Przedsiębiorstwo Konserwacji Zabytków w jednej z sal parteru na Zamku Lubelskim zaistniała konieczność zerwania parkietu i odsłonięcia fundamentów. Wykonano wykop o powierzchni około 1 m². Na głębokości 158—182 cm pod powierzchnią podłogi w kamiennym murze natrafiono na cegły, z których jak się następnie okazało, wykonane było sklepienie płaskiego łuku, wspartego na kamiennych filarach. W celu sprawdzenia czy łuk stanowi wejście do piwnicy czy też fragment arkadowo budowanego fundamentu postanowiono usunąć ziemię z jego wnętrza. Do głębokości 320 cm pod powierzchnią wypełniisko łuku stanowiła ziemia wymieszana z XIX-wiecznym gruzem oraz warstwa (15 cm — 30 cm) gaszonego, zapewne też XIX-wiecznego, wapna. Pod wapnem aż do głębokości 504 cm zalegała warstwa ze śladami solidnej konstrukcji drewnianej, składającej się z bali i dranic. Znaczna część tych konstrukcji, zbudowana z miękkich gatunków drzew liściastych (np. brzoza) uległa rozkładowi, tworząc wraz z ziemią brunatnobrązowe zabarwienie warstwy. Bardziej trwałe gatunki drewna (dąb, sosna) użytego jako materiał budowlany, szczególnie od głębokości 380 cm, pozwoliły zaobserwować naprzemianległy układ budulca, przebiegający raz wzdłuż, raz w poprzek wykopu. Na przestrzeni całej warstwy stwier-

Ryc. 1. Lublin — Zamek. Fragmenty ceramiki i przęślik

Ryc. 2. Lublin — Zamek. Plan zamku z zaznaczeniem miejsca odkryć

dzono występowanie ułamków ceramiki i kawałków kości zwierzęcych, głównie kości krowy i świni. W dolnej części warstwy z konstrukcją drewnianą odkryto przęślik wykonany z wapienia. W górnej części konstrukcji zaobserwowano 3—5 cm warstewkę węgla i popiołu. Poniżej 504 cm pod powierzchnią zalega less, na którym stoją filary arkadowego fundamentu. Warunki w jakich prowadzono badania nie pozwoliły stwierdzić czy less jest już tzw. calcem, czy warstwą nasypaną.

Ciasnota wkopu, sztuczne oświetlenie oraz ociekające wodą ściany utrudniały prowadzenie obserwacji oraz wykonanie szczegółowej dokumentacji. Niemniej poczynione obserwacje i analiza wydobytego materiału, głównie ceramiki, pozwalają przypuszczać, że odkryte konstrukcje są fragmentami umocnień obronnych grodu lubelskiego z XII—XIII wieku. Czy przypuszczenia te są słuszne i czy warstwa lessu pod konstrukcją drewnianą jest calcem, czy też kryje pod sobą jeszcze ślady osadnicze wykażą dalsze prace wykopaliskowe. W chwili obecnej możemy z całą pewnością mówić jedynie o zasiedleniu wzgórza zamkowego w XII—XIII wieku.

Zygmunt Ślusarski

STEFAN NOSEK

(22 III 1909—19 VII 1966)

W dniu 19 lipca 1966 roku umarł nagle w Krakowie prof. dr Stefan Nosek, kierownik Zakładu Archeologii Małopolski Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN w Krakowie. Zmarł, nie ukończywszy swoich rozpoczętych robót, nad którymi pracował do ostatniej chwili mimo ciężkiej, długotrwałej choroby.

Całe życie Profesora Noska związane było z Krakowem i Lublinem. Urodzony 22 III 1909 roku w Krakowie, tam w 1928 roku uzyskał świadectwo dojrzałości w III Państwowym Gimnazjum im. Króla Jana Sobieskiego. W latach 1928—1932